

патріотичний підйом в українському суспільстві, активізував громадську самоорганізацію та масштабне поширення волонтерського руху. В Україні волонтерські організації системно допомагають військовим на передовій і в зоні проведення АТО на Сході України.

З метою підвищення якості управління видатками бюджетної системи України та активності громадянського суспільства у реалізації соціальних функцій держави необхідно: посилити роль благодійних фондів та краудфандингових платформ у фінансуванні проектів соціального спрямування, стартапів малого та середнього бізнесу; провести інформаційні, освітньо-наукові заходи щодо проблем участі громадянського суспільства у реалізації соціальних функцій держави; удосконалити механізми участі інститутів громадянського суспільства в бюджетному процесі; розширити використання процедур бюджету участі.

Список використаних джерел

1. A global view of giving trends [Електроний ресурс] // CAF World Giving Index2017. – Режим доступу: https://www.cafonline.org/docs/default-source/about-us-publications/cafworldgivingindex2017_2167a_web_210917.pdf?sfvrsn=ed1dac40_10
2. Українські проекти вже зібрали майже \$2 млн краудфандингових платформах у 2017 році [Електроний ресурс] // Дім інновацій. – Режим доступу: <https://innovationhouse.org.ua/ukrayina/ukraynskye-proekty-uzhe-sobraly-pochty-2-mln-na-kraudfandyngovyh-ploshhadkah-v-2017-godu/>
3. Лисяк Л. В. Фінансове забезпечення соціального захисту населення в Україні: проблеми та перспективи / Л. В. Лисяк // Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Економіка. – 2017. – Т. 25. – № 11(1). – С. 23–30.
4. О.В.Ярмош. Краудфандинг як альтернативний варіант фінансування стартапів в Україні/[Електронний ресурс] Ярмош О.В., Пархоменко О.С., Михайліченко А.О.// Соціальна економіка.-2017. – № 53 (1). – С.140-144. – Режим доступу : <http://periodicals.karazin.ua/socseconom/article/view/9788/9309>
5. Ціна держави [Електроний ресурс] Видатки бюджету України за функціями. – Режим доступу: <http://cost.ua/budget/expenditure/> (дата звернення 27.02.2018)

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ БРОКЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА СТРАХОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Чвєртко Л. А., к. е. н., доцент

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Брокерська діяльність на страховому ринку це посередницька діяльність страхових та перестрахових брокерів пов'язана з підготовкою, укладанням та виконанням (супроводом) договорів страхування (перестраховування) на підставі брокерських угод із страхувальниками або перестраховувальниками.

Страхові брокери є незалежними суб'єктами страхового ринку, що здійснюють підприємницьку діяльність від свого імені, і зареєстровані в порядку, передбаченому Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» [3]. Діяльність страхових брокерів регулюється Законом України «Про страхування» [7] та низкою нормативно-правових актів, прийнятими Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, зокрема, розпорядженнями [4–6]. Згідно з чинним законодавством, право на провадження посередницької діяльності у страхуванні (перестраховуванні) мають страхові та/або перестрахові брокери, які внесені до державного реєстру, а також страхові та/або перестрахові брокери-нерезиденти, які в установленому порядку письмово повідомили про намір здійснювати діяльність на території України [4].

Страхові та перестрахові посередники відіграють центральну роль у реалізації страхових і перестрахових продуктів у економічно розвинених країнах. В Україні цей вид діяльності дотепер не набув належного розвитку і знаходиться на стадії становлення. Свідченням цього є аналіз кількісних та якісних показників брокерської діяльності. Зокрема, у 2016 р. в Україні співвідношення страховиків і брокерів складає трохи більше ніж 4:1, тоді як в економічно розвинутих країнах на одну страхову компанію припадає декілька десятків брокерських установ, що її обслуговують або працюють із нею [2, с. 44]. Зарубіжний досвід показує, що зростання кількості брокерів, які ефективно працюють на страховому ринку, відбувається відповідно до того, як укрупнюються страхові компанії. Оскільки, за оцінками аналітиків, український страховий ринок стає все більш концентрованим, системні страхові компанії поступово витісняють слабших і дрібніших конкурентів, то є великі сподівання, що страхове посередництво розпочне якісно новий, більш ефективний етап свого розвитку.

Водночас, сьогодні не можна не відзначити позитивні кроки України на шляху до формування багатоканальної моделі продажу страхових продуктів. Внесок страхових брокерів у просуванні страхових послуг від страховика до споживача, хоча й незначний за своїми масштабами, проте характеризується позитивною динамікою. Зокрема, впродовж 2012-2016 рр. обсяг страхових платежів, отриманих страховиками за договорами страхування, які укладені зі страхувальниками через посередників-брокерів, зріс більше як у 3 рази (рис. 1). При цьому частка цих надходжень, отриманих через брокерів-нерезидентів, є незначною й коливається впродовж досліджуваного періоду в межах від 1,3% до 8,6% (у 2016 р. – 4,67%).

Аналіз здійснення брокерських операцій у сфері перестраховування показує, що брокери здебільш укладають договори на користь перестраховувальників з перестраховиками-нерезидентами, передаючи у перестраховування великі ризики з незначною імовірністю настання страхового випадку, в той час як дрібні ризики з незначним перерозподілом відповідальності та мізерними розмірами платежів перестраховуються українськими перестраховиками. Це обумовлено низькою місткістю вітчизняного перестрахового ринку та призводить до втрати ним значної суми надходжень. Обсяги платежів, отриманих перестраховиками-нерезидентами за договорами перестраховування, укладеними брокером на користь перестраховувальників, перевищують відповідні надходження перестраховиків-резидентів у десятки, а подеколи й сотні разів, зокрема, у 2015 р. таке співвідношення дорівнювало понад 148 разів, у 2016 р. – понад 116 разів. Показники представлені на рис. 2, є наочним підтвердженням зазначеного.

Рис. 1. Динаміка страхових платежів, отриманих страховиками за договорами страхування, які укладені зі страхувальниками через брокерів, тис. грн

Джерело: розроблено автором за даними [1].

Проведений аналіз показав, що на страховому ринку України переважають посередницькі послуги брокерів у перестраховуванні, тоді як посередництво у страхуванні практично знаходиться поза увагою страхових брокерів. Зокрема, у 2016 р. обсяги страхових премій, отриманих страховиками за договорами страхування, які укладені зі страхувальниками через брокерів становили менше 7% від сукупних премій, що надійшли до страховиків та перестраховиків за угодами укладеними брокерами. Однак реалії сьогодення обумовлюють потребу розвитку на українському ринку таких каналів збуту страхових продуктів, які б зробили більш доступним страхування як для фізичних, так і для юридичних осіб та забезпечили їм надійний страховий

захист від різноманітних ризиків, вплив яких надзвичайно зростає в умовах істотної фінансової нестабільності. Необхідно підвищувати рівень поінформованості потенційних споживачів страхових послуг про переваги страхового посередництва, використовуючи при цьому усі можливі засоби.

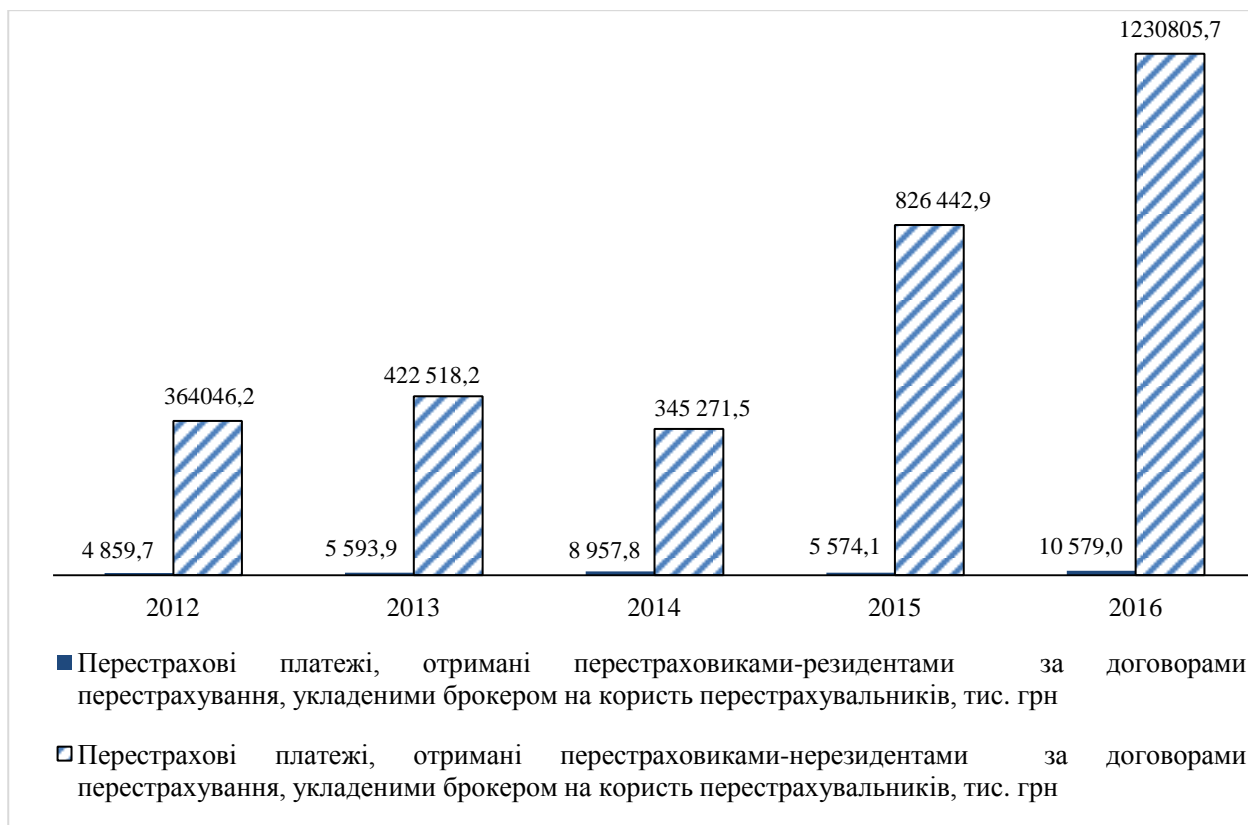

Рис. 2. Перестрахові платежі, отримані перестраховиками за договорами перестраховування, укладеними брокером на користь перестраховувальників, тис. грн

Джерело: розроблено автором за даними [1].

Прагнення України інтегруватися у світовий економічний простір, стати повноправним членом Європейського Союзу та важливе значення посередницької діяльності у страхуванні й перестраховуванні визначає необхідність удосконалення підходів до державного регулювання цієї діяльності. Зокрема, перспективним кроком у цьому напрямі може стати прийняття окремого законодавчого акту про страхове посередництво, яким би закріпилися всі необхідні положення про страхових брокерів і агентів, починаючи від поняття, прав і обов'язків, відповідальності, умов здійснення такої діяльності, виплати тощо.

Отже, на страховому ринку України брокерське страхове посередництво, як канал продажу страхових продуктів та їх супроводу після реалізації, використовується не повною мірою. Показники брокерської діяльності в країні

не відповідають світовим стандартам та свідчать про незначний вплив на його ефективне функціонування, що обумовлює необхідність вдосконалення законодавчої бази з регулювання діяльності страхових посередників та підвищення рівня поінформованості потенційних споживачів страхових послуг про переваги страхового посередництва.

Список використаних джерел

1. Інформація про посередницькі послуги у страхуванні та/або перестрахованні [Електронний ресурс] // Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [сайт]. – Режим доступу: <https://www.nfp.gov.ua/ua/Informatsiia-pro-poserednytski-posluhy-u-strakhuvanni-taabo-perestrakhuvanni.html>
2. Нестерова Д. Розвиток страхового посередництва в розвинутих європейських країнах / Д. Нестерова, Н. Кудрявська // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2016. – № 3(180). – С. 42-47.
3. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань : Закон України № 755-IV від 15.05.2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/755-15>
4. Про затвердження Положення про реєстрацію страхових та перестрахових брокерів і ведення державного реєстру страхових та перестрахових брокерів : Розпорядження Держфінпослуг № 736 від 28.05.2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0801-04>
5. Про затвердження Порядку складання та подання звітності страхових та/або перестрахових брокерів : Розпорядження Держфінпослуг № 4421 від 04.08.2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0955-05>
6. Про затвердження Порядку та вимог щодо здійснення посередницької діяльності на території України з укладання договорів страхування зі страховиками-нерезидентами : Розпорядження Держфінпослуг № 8170 від 25.10.2007 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1288-07>
7. Про страхування : Закон України № 85/96-ВР від 07.03.1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

Яворський М. М., викладач,

Пилявець І. М., викладач

Брацлавський агроекономічний коледж

Вінницького національного аграрного університету

Як відомо податок на додану вартість – це частина новоствореної вартості на кожному етапі виробництва продукції (виконання робіт, надання послуг), що надходить до бюджету після їх реалізації.

Додана вартість (приріст вартості) включає заробітну плату з нарахуваннями, амортизацію, відсотки за кредит, прибуток, витрати на електроенергію, рекламу, транспорт та ін. До ціни товару входить загальна